

Nieuwsbrief Evangelisch Lutherse Gemeente Gorinchem
Zomer 2022



Wilt u deze nieuwsbrief digitaal ontvangen en ook van andere berichten aangaande onze gemeente op de hoogte blijven? Meldt u zich dan aan bij info@fit-werkt.nl

	zondag	Dominee
zo 03-7	III na Trinitatis	Pastor Dullaert uit Johannesburg
zo 28-8	XI na Trinitatis	Drs. J.B. Val Woudrichem
zo 04-9	XII na Trinitatis	Geen dienst / kloosterweekend
zo 11-9	XIII na Trinitatis	Ds. D. Ophoff
zo 18-9	XIV na Trinitatis	Ds. G. Landman De Bilt
zo 25-9	XV na Trinitatis	Ds. M. Diepenbroek Ede Heilig Avondmaal
zo 02-10	XVI na Trinitatis	Ds O.S. van Dongen uit Amsterdam
zo 09-10	XVII na Trinitatis	Ds. D. de Jong Oss
zo 16-10	XVIII na Trinitatis	Ds. Z. Albada Gorinchem
zo 23-10	XXI na Trinitatis	Geen dienst
zo 30-10	XXI I na Trinitatis	Ds. J. Wiegers Olst
zo 06-11	I Voleinding	Ds. D. Ophoff Heilig Avondmaal
zo 13-11	II Voleinding	Pastor P. Visschers Eck en Wiel
zo 27-11	I Advent	Onbekend
zo 04-12	II Advent	Ds. K. Touwen Deil
zo 11-12	III Advent	Ds. D. Ophoff Heilig Avondmaal
zo 18-12	IV Advent	Geen dienst
do 24-12	Kerstnacht	Ds. D. Ophoff
vr 25-12	Kerstmorgen	Bob van der Meulen

Overdenking

Als u een stad langdurig moet belegeren, mag u haar boomgaarden niet vernietigen (Deuteronomium 20:19)

Een beschaafde oorlog?

De oorlog in Oekraïne is dichtbij. Niet alleen in geografische zin maar ook in andere opzichten. We hebben rechtstreeks met de gevolgen te maken door de Oekraïense vluchtelingen in ons land en door de extreme ontwikkelingen op de energiemarkt. Bovendien staat ook ons land voor keuzes: steunen we een kandidaat lidmaatschap van Oekraïne van de EU? Sturen we wapens? Welke dan? En hoeveel? En we maken ons zorgen: wat betekent deze oorlog voor onze voedselvoorziening en die in de rest van de wereld? En ook: gaat deze oorlog nog verder escaleren?

Bij veel mensen is het Oude Testament niet populair als het gaat om oorlog en vrede. Wat worden er veel oorlogen uitgevochten en wat vallen er veel slachtoffers. Daar word je als Bijbellezer niet vrolijk van. Toch geloof ik dat ook het Oude Testament al een boodschap uitdraagt die een rem zet op de oorlogsvoering. Ik neem u graag mee naar een prikkelende tekst uit Deuteronomium 20.

In dit hoofdstuk worden allerlei voorschriften gegeven met betrekking tot het voeren van oorlogen. Eén daarvan is dat Israël geen boomgaarden mag omhakken. Deels

uit eigenbelang: u moet er zelf van eten, zegt vers 19. Maar hetzelfde vers geeft nog een reden: Is een boom soms een mens, dat u tegen hem moet strijden?

Op zich is dat niet zo'n sterk argument. Je kunt het gemakkelijk weerleggen: nee, een boom is geen mens maar levert wel materiaal voor de bestrijding van mensen. De voorschriften in Deuteronomium zijn ook niet consequent. Expliciet stelt vers 20 dat bomen die geen vruchten geven wel omgehakt mogen worden om ingezet te worden voor de belegering van een stad. Zijn die bomen dan wel mensen waartegen gestreden moet worden?

Toch blijft zo'n uitspraak hangen: Is een boom soms een mens? Er klinkt een meer algemene vraag in door: hoever wil je gaan in het voeren van je oorlog? Moet alles en iedereen eraan geloven? Gaat dan echt alles kapot? Of zijn er nog grenzen? Is er nog sprake van terughoudendheid en zelfbeheersing? Is er nog zoveel respect voor een boomgaard – hoeveel is daar niet in geïnvesteerd! – dat je die niet omhakt?

Deuteronomium 20 is niet consequent: het argument dat vruchtbomen gespaard moeten blijven wordt niet ingezet om andere bomen te beschermen. Maar misschien is dat wel precies de clou. Als het gaat om een oorlog is het onmogelijk om consequent te zijn. Elke grens die je trekt heeft iets willekeurigs. Waarom alleen vruchtbomen sparen? Waarom alleen kinderen? Alleen vrouwen? Alleen burgers? Is het dan niet erg als volwassenen sneuvelen? Mannen? Militairen? Zelfs de meest 'beschaafde' oorlog zal nog steeds verschrikkelijk zijn.

Maar laat dat er niet toe leiden dat je zegt: het maakt allemaal niet uit. Liever inconsequent bepaalde grenzen in acht nemen dan geen onderscheid maken en alle terughoudendheid laten varen.

In Amos 1 krijgen de buurvolken van Israël er van langs. Niet om de oorlogen die ze gevoerd hebben maar om hoe ze zich in die oorlogen gedragen hebben. Ze hebben het oorlogsrecht, ook al was dat toen nog niet in conventies vastgelegd, geschonden door hun wreedheden. Met name het oordeel over Edom is van een huiveringwekkende actualiteit. 'Dit zegt de Heer: Misdad op misdad heeft Edom begaan: ze hebben hun broeders met het zwaard achtervolgd, zonder enig medelijden. Hun woede was onverzadigbaar, ontembaar hun razernij. Daarom zal Ik mijn vonnis niet herroepen.'

Beschaafd zullen oorlogen nooit worden. Maar dat is geen excuus voor wie dan ook om ongeremd tekeer te gaan.

'U mag de boomgaarden niet vernietigen.'

ds. Dirk Ophoff

Brainstorm toekomst ELG Gorinchem

Op donderdag 31 maart is er een avond gebrainstormd over de toekomst van onze Lutherse gemeente. Het idee hiervoor is ontstaan door een aanbod van ds. Klaas Touwen, die consulent was in de vacaturetijd, en aalmoezenier Pieter Visschers, die regelmatig in de Schuilkerk voorgaat. Zij waren bereid om als 'buitenstaanders' eens mee te denken over de mogelijkheden die de Lutherse gemeente in Gorinchem heeft. Aan de brainstorm is deelgenomen door enkele leden van de kerkenraad en een paar gemeenteleden. Zo konden diverse invalshoeken in beeld komen.

Aantrekkingskracht

Het is opvallend hoeveel mensen die betrokken zijn bij de Lutherse gemeente een andere kerkelijke achtergrond hebben. Hoe komt het dat zij zich meer bij de Lutherse gemeente thuis zijn gaan voelen?

De liturgie en de aandacht voor kerkmuziek spelen daarin een belangrijke rol. Het is een vast stramien – zonder dat het star wordt – waaraan je je toevertrouwt en waardoor je je opgenomen voelt in de katholiciteit van de kerk als geheel. Voor sommigen begint dat al bij de eerste woorden: In de Naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest. De liturgie kan je optillen boven de zorgen van je eigen bestaan uit.

Een ander belangrijk punt is de vrijheid die men ervaart: dat er niet geoordeeld wordt. Dat was nogal eens de reden waar het in een vorige kerkelijke gemeente op stuk liep.

Een derde factor in de aantrekkingskracht van de gemeente is de kleinschaligheid en de vriendelijke sfeer en daarmee het sociale aspect van elkaar ontmoeten en gezien worden.

Een volle kerk?

In de brainstorm is nagedacht over activiteiten die je naast de kerkdiensten zou kunnen ontwikkelen. Maar als je hoort wat mensen aan de Lutherse gemeente bindt, staat de kerkdienst (inclusief het koffiedrinken na afloop) wel op nummer één. Dat betekent mijns inziens dat het belangrijk is om de diensten toch als speerpunt te blijven zien. Er is in de brainstorm opgemerkt dat het geen doel op zichzelf is om de kerk vol te krijgen. Dat mag waar zijn, maar voor de beleving die mensen in de kerk opdoen heb je wel kerkgangers nodig! Anders dreigt de zang dunnetjes te worden en mis je de bemoediging van het sámen geloven. En ook het sociale aspect komt dan onder druk te staan.

Ds. Touwen heeft gewezen op de bredere 'familiekring' van de Lutheranen. Hij noemde oudkatholieken, anglicanen en hernhutters. Weten we hen te vinden, vroeg hij zich af. En als dat lastig is, kun je je afvragen hoe je ervoor kunt zorgen dat zij ons (beter) weten te vinden.

Andere activiteiten

Vooral onder invloed van de bijdrage van Pieter Visschers hebben we in ons gesprek ook een ander spoor verkend. Visschers heeft zich er in zijn werk sterk op toegelegd om groepen te bereiken die meestal buiten de aandacht van de kerk vallen. Vaak gaat het bij Visschers om laagopgeleiden die zich door de traditionele taal van de kerk niet aangesproken voelen. Je zult een heel pakkend verhaal moeten hebben om hen te boeien.

Visschers pleit voor het zichtbaar maken van de geloofsgemeenschap door middel van andere activiteiten dan de kerkdienst. Ook legt hij er nadruk op dat samenwerking belangrijk is. Als je in het geval van de Lutherse gemeente bijvoorbeeld zou kunnen aansluiten bij activiteiten van de winkeliersvereniging Langendijk, dan wordt het veel gemakkelijker om mensen te trekken. In principe komen die immers toch al af op wat de Langendijk organiseert. Verder versterk je op die manier je positie in het netwerk van je naaste omgeving.

Successen uit het verleden

Naar aanleiding van de input van Visschers kwam ter sprake wat er in het verleden al is ondernomen aan activiteiten naast de kerkdiensten. Te denken valt aan orgelconcerten en culturele zondagen. Deze activiteiten zijn absoluut succesvol geweest. Ze maken gebruik van een sterke troef van de ELG: de bijzondere Schuilkerk en het fraaie orgel.

Het is wel de vraag of we als ELG toegerust zijn om de groep te bedienen waar Visschers aan denkt. Orgelconcerten en culturele bijeenkomsten zijn daarvoor in elk geval niet de geëigende middelen. We zullen de vraag onder ogen moeten zien: wat past bij de ELG en welke doelgroep(en) denken we daarmee te kunnen bereiken? En natuurlijk ook: is dat voor ons behapbaar? Nog fundamenteler is de vraag: wat beogen we met onze activiteiten?

Inmiddels heeft de kerkenraad al een eerste bespreking gewijd aan de uitkomsten van de brainstorm. Het is de bedoeling om een volgende keer een activiteit te kiezen die we verder willen uitwerken. En wat de orgelconcerten betreft, die zitten er weer aan te komen!

Ds. Dirk Ophoff



Uit de kerkenraad

Bezetting kerkenraad

Zoals wellicht bekend heeft Wilna van Drongelen aangegeven dat zij wil terugtreden als kerkenraadslid. Wij als kerkenraad zijn gelukkig dat haar opvolger zich al heeft gemeld. Maaïke Versteeg – van Drongelen zal haar gaan opvolgen. Zij zal op 11 september 2022 toetreden tot de kerkenraad.

Bob geeft aan te willen stoppen als voorzitter van de Kerkenraad. Hij wil minder verantwoordelijkheid. Wel wil hij graag als kerkenraadslid actief blijven. Wij zijn op dit moment nog in gesprek over de taken die overgedragen moeten worden en houden u op de hoogte van de voortgang.

Jaarcijfers

De jaarcijfers worden officieel vastgesteld. Door Hans Bas Val, die bij dit onderdeel aanwezig is, wordt een toelichting gegeven. Het komt erop neer, dat het financieel een goed jaar is geweest. Dit komt door de relatief lage lasten door de tijdelijke predikantsvacature. Verder hebben de collectes en bijdragen vanuit de gemeente zich goed gehouden. Zeker in vergelijking met andere gemeentes is de financiële inbreng van de eigen gemeente hoog!

Onderhoud Kerk

Het onderhoud van ons kerkgebouw en het orgel blijft een punt van zorg. De tweede fase van de reparatie van het orgel door Pels & van Leeuwen is inmiddels in gang gezet en afgerond.

De ventilatie, bij het orgel en van het gebouw, blijft ons bezighouden. Inmiddels heeft Bert een afspraak gehad met iemand van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed om hier nog eens naar te kijken. Naar het lijkt hoeven wij hier geen voorzieningen voor te treffen.

Ook doet de kerkenraad momenteel nog onderzoek naar het uitbreiden van de geluidsinstallatie en de mogelijke aanschaf / lenen van een extra microfoon voor de kerkdiensten. We onderzoeken hierbij of dit zou kunnen helpen voor iedereen om de lezingen beter te kunnen verstaan en zullen de kosten hiervan onderzoeken.

Kerkradendag

Op zaterdag, 9 april, zijn Bob en Henny aanwezig geweest op de kerkradendag in de Lutherse kerk in Utrecht. Daar is aan de hand van verschillende werkvormen gebrainstormd over de toekomst van de lutherse gemeenschap in Nederland. Dit aan de hand van een visienota onder de titel Duurzaam Luthers Nederland, Voor de wind zeilen. Globaal gezegd is het de bedoeling te komen tot één Lutherse gemeente met verschillende vindplekken en een landelijke ondersteuning qua financiën en kerkbeheer. Er waren een liturgische dagopening en dagsluiting, plenaire discussies, verschillende workshops, een gezamenlijke lunch en onderlinge tweegesprekken

tussen kerkenraadsleden van verschillende gemeentes. Deze dag heeft volgens Bob en Henny nog weinig concreets opgeleverd.

Komende periode

Uiteraard komen ook de kerkdiensten en verdere kerkelijke activiteiten aan de orde. De kindernevendiensten zullen hervat worden, er zijn inmiddels nieuwe dienstroosters gemaakt, inclusief een hapje en drankje na de laatste dienst voor de zomerstop!

De kloosterreis van begin september gaat door.

In augustus zullen er weer een viertal orgelconcertjes plaatsvinden op de zaterdagmiddag van 16.15 tot 17.00 uur. Deze worden georganiseerd door Bert Walhain en Nico Blom.

De heksenwaag van Oudewater.

In de meivakantie heb ik gekampeerd op camping De Oude Boomgaard in Snelrewaard bij Oudewater. De camping is onderdeel van Stichting Natuurkampeerterrinen. De Oude Boomgaard is een kleine camping met vijftien plaatsen. Het was in deze periode rustig op deze prachtige camping. Het weer was goed en alleen de nachten waren koud. Ik vind dat heerlijk om in dit jaargetijde te kamperen. Een camping als deze is ideaal. Voor mij geen grote mensenmassa's. Kamperen is voor mij een uitlaatklep om drukke periodes achter mij te laten en om mijn accu weer volledig op te laden. Ik vind het heerlijk om midden in de natuur te zijn, te onthaasten, bij te slapen en vooral om veel buiten te leven. Ik heb de tijd aan mezelf, lees boeken, ontmoet interessante mensen, maak wandelingen, ontdek dorpjes en stadjes, bezoek musea, besteed aandacht aan lekker koken en werk aan het schrijven van dit soort teksten.

Oudewater is een prachtig pittoresk stadje in de provincie Utrecht. Waarschijnlijk woonden er al mensen in de Romeinse tijd. Het kreeg stadsrechten in 1265 en is daarmee de oudste stad in het Groene Hart. In dit stadje staat de heksenwaag. Het was oorspronkelijk een gewone marktwaag die bestemd was voor het wegen van kaas, hennep, touw en allerlei landbouwproducten. Maar vanaf halverwege de 16e eeuw werden er ook mensen gewogen die verdacht werden van hekserij of tovenarij. Veel mensen geloofden in die tijd in mensen met magische krachten. Deze mensen konden de oogst laten mislukken, zichzelf in een dier veranderen, iemand ziek maken en slecht weer veroorzaken. Om te bewijzen dat iemand een heks was, werd deze weegschaal in Oudewater gebruikt. Want heksen zouden niets wegen, anders konden ze toch niet vliegen? Ik had hier altijd een rot gevoel over. Wegen van heksen, dat leek mij een wreed, onmenselijk en oneerlijk procedé.

Op de camping las ik over Leentje Willems. Zij woonde in de vijftiende eeuw, aan de oever van de Lange Linschoten, bij Snelrewaard. Op een dag beschuldigden haar burens Leentje ervan dat zij een kind zou hebben betoverd. Dat zou zij met een koek hebben gedaan die zij het kind te eten gaf. Vanaf die dag had Leentje geen rust meer. Ze werd bedreigd en buurtbewoners deelden rake klappen aan haar uit. Ook probeerde mensen haar te dwingen het zieke kind te zegenen, om haar op deze manier te genezen. Leentje begreep dat de mensen geloofden dat zij het kind beter zou kunnen maken. Maar ze piekerde er niet over, want daarmee zou zij toegeven dat zij inderdaad een tovenares was. Ze was ten einde raad.

De bedreigingen gingen door. Het ging van kwaad toch erger. Leentje vreesde zelfs voor haar leven. Daarom nam ze een besluit. Ze ging zich in Oudewater laten wegen, om zo te bewijzen dat ze geen heks of tovenaress was. Ze vroeg de burgemeester toestemming om haar te wegen. Maar de burgemeester weigerde. Alleen mensen die riskeerden op de brandstapel te sterven werden tot de weegproef toegelaten, en dat gevaar liep Leentje niet. Maar Leentje hield voet bij stuk, want zij vond dat ook haar leven op het spel stond. Uiteindelijk kreeg ze het voor elkaar. Eerst moest Leentje zich tot op haar onderhemd uitkleden en zich door de stadsvroedvrouw laten onderzoeken of ze niet ergens stiekem zware dingen had verstopt. Toen kwam de waagmeester haar wegen. Twee schepenen waren als getuigen aanwezig en ook andere voorname burgers keken toe. Leentje ging op de ene schaal zitten. De waagmeester zette het nodige aantal gewichten op de andere schaal. Wat bleek. Leentje had een normaal gewicht. En ontving van de stadssecretaris een officieel certificaat dat zij geen heks was.



Tijdens een bezoek aan museum de Heksenwaag in Oudewater ontdekte ik twee dingen. Ten eerste: Anna Jansdochter Muggen was het laatste slachtoffer van heksenvervolging in Nederland. Zij woonde in Gorinchem. In april 1608 werd zij ervan beschuldigd zes mensen te hebben behekst. Ze bekende en werd eerst gewurgd en daarna verbrand. Ten tweede: volgens de overlevering wist Keizer Karel V, landsheer van alle Nederlandse gewesten, in 1545 dat in Oudewater op een eerlijke manier werd gewogen. Op doorreis in het dorpje Polsbroek, vlak bij Oudewater, ontdekte hij dat de pastoor en de schout onterecht een vrouw te licht hadden gewogen. Hij eiste een herweging in Oudewater. Natuurlijk bleek de vrouw onschuldig. Karel V bepaalde dat de stad Oudewater voortaan het voorrecht had om de weging van vermeende heksen uit te voeren. Vanaf dat moment kwamen uit heel Europa vrouwen en mannen naar Oudewater om hun onschuld te laten bewijzen. Nooit is er iemand in Oudewater te licht gewogen. Mijn negatieve associaties over Oudewater en de Heksenwaag zijn nu in positieve associaties veranderd.

Bob van der Meulen